

ΜΑΘΗΜΑ

«ΡΥΘΜΙΣΗ ΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ»

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: ΠΟΛΕΜΗΣ ΜΙΧΑΗΛ & ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

I. Συνοπτική περιγραφή μαθήματος

Στο μάθημα εξετάζονται οι βασικές αρχές που διέπουν την πολιτική ανταγωνισμού και τη ρύθμιση σε αγορές με μονοπωλιακή δύναμη. Με τρόπο διεπιστημονικό, εξετάζονται περαιτέρω τα οικονομικά της μετάβασης από τη μονοπωλιακή στην ανταγωνιστική διάρθρωση των αγορών με βάση το ισχύον ρυθμιστικό και κανονιστικό πλαίσιο. Η προστασία και προώθηση του ανταγωνισμού αντιμετωπίζεται όχι μόνο ως οικονομικό αγαθό, αλλά κυρίως ως σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη της οικονομικής ολοκλήρωσης και της αποτελεσματικότητας των αγορών. Η μεγέθυνση των επιχειρήσεων μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών, για να ανταποκριθούν στον αυξανόμενο ανταγωνισμό και να εκμεταλλευτούν οικονομίες κλίμακας, καθιστά τις διοικητικές αποφάσεις πολύπλοκες και επιβάλλει τη χάραξη κατάλληλης και ορθολογικής στρατηγικής. Παράλληλα εξετάζονται τα βασικά υποδείγματα απελευθέρωσης και οι άξονες της πολιτικής ανταγωνισμού με έμφαση στο χώρο της υγείας.

Σκοπός του μαθήματος είναι η ανάλυση θεμάτων πολιτικής ανταγωνισμού και ρύθμισης αγορών τόσο από θεωρητικής όσο και από εμπειρικής άποψης. Τα θέματα συζήτησης για τη θεωρία και την πρακτική πολιτικών ανταγωνισμού αφορούν σε: α) ορισμό σχετικής αγοράς, β) εκτίμηση μονοπωλιακής δύναμης, γ) κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, δ) επιθετική τιμολόγηση, ε) πρακτικές συμπράξεων, στ) συγχωνεύσεις και εξαγορές, ζ) κάθετοι περιορισμοί. Επιπρόσθετα, τα θέματα που αφορούν στη θεωρία και πρακτική ρύθμισης αγορών που θα αναλυθούν αφορούν σε: α) φυσικά μονοπώλια, β) ρύθμιση μονοπωλίου ως προς τιμολόγηση, γ) πρόσβαση και ποιότητα, δ) ρύθμιση επιχειρήσεων με πολλά προϊόντα, ε) δημόσιες επιχειρήσεις και κλάδοι υπό απελευθέρωση, στ) ρόλος ρυθμιστικών αρχών. Στόχος αυτού του μαθήματος είναι να εφαρμόσει τις ιδέες της θεωρίας της βιομηχανικής οργάνωσης στην κατανόηση των σημαντικών ζητημάτων που παρατηρούνται στον κόσμο των επιχειρήσεων. Ο δεύτερος στόχος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές τις πρακτικές προκλήσεις της εφαρμογής εμπειρικών αναλύσεων της θεωρίας.

II. Μαθησιακοί στόχοι

Στις σύγχρονες οικονομίες, η φύση του ανταγωνισμού και η οργάνωση των επιχειρήσεων στις αγορές είναι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις τιμές, την ποιότητα και την καινοτομία. Σε πολλές περιπτώσεις η ένταση του ανταγωνισμού παράγει επιθυμητά αποτελέσματα, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις ο αυξημένος ανταγωνισμός μπορεί να οδηγήσει σε αναποτελεσματικότητες και αυτό απαιτεί την κατάλληλη πολιτική που αποσκοπεί στη διαχείριση του ανταγωνισμού και, σε ορισμένες περιπτώσεις την άμεση ρύθμιση. Αυτό το μάθημα θα επιτρέψει στους φοιτητές να εμπεδώσουν τη θεωρία της βιομηχανικής οργάνωσης σε ένα πρακτικό πλαίσιο ενώ παράλληλα θα έχουν την ευκαιρία να αναλύσουν θέματα πολιτικής που προκύπτουν σε διάφορους τομείς της οικονομίας με έμφαση στον τομέα της υγείας.

Το μάθημα θα περιγράψει τις διαφορετικές δομές της αγοράς σε όρους πραγματικού ανταγωνισμού σε σχέση με την οικονομική αποτελεσματικότητα. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στις διαρθρωτικές και συμπεριφορικές στρατηγικές που μπορούν να παρακωλύσουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό και να προκαλέσουν την αποτυχία στην αγορά. Η κατανόηση των αιτίων της αποτυχίας της αγοράς βοηθά στην ενημέρωση της πολιτικής που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπάρχουν σε διάφορες αγορές. Για να διευκολυνθεί η σε βάθος κατανόηση του μαθήματος, είναι απαραίτητη η αναφορά σε μελέτες περιπτώσεων (case studies) τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο.

III. Διδακτικές Ενότητες

- 1) Εισαγωγή στη ρυθμιστική πολιτική (ορισμοί, ρυθμιστική διαδικασία, θεωρία ρύθμισης).
- 2) Ρύθμιση μονοπωλίου υπό συμμετρική πληροφόρηση.
- 3) Ρύθμιση μονοπωλίου υπό ασύμμετρη πληροφόρηση.
- 4) Εργαλεία ρύθμισης αγορών (traditional rate of return regulation, incentive regulation, yardstick competition).
- 5) Ρυθμιστικό πλαίσιο στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- 6) Ρυθμιστικές αρχές (ρόλος, σύνθεση, στόχοι και μέσα πολιτικής).
- 7) Ρυθμιστική πολιτική στον κλάδο της υγείας (μελέτες περιπτώσεων).
- 8) Εισαγωγή στην πολιτική ανταγωνισμού.
- 9) Συμπαιγνία και εναρμονισμένες πρακτικές (διευκολυντικοί παράγοντες, μελέτες περιπτώσεων, οικονομετρικές μέθοδοι εντοπισμού καρτέλ, προγράμματα επιείκειας)

10) Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης (Ορισμοί, παραδείγματα από μελέτες περιπτώσεων σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση).

11) Κάθετοι περιορισμοί (Συμφωνίες διατήρησης τιμής μεταπώλησης, συμβάσεις αποκλειστικής συνεργασίας, πληρωμές δικαιοχρησίας, Μελέτες περιπτώσεων σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση).

12) Έλεγχος συγκεντρώσεων (οριζόντιες, κάθετες και διαγώνιες συγκεντρώσεις, Μελέτες περιπτώσεων σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση, οικονομικά υποδείγματα ελέγχου συγκεντρώσεων).

13) Παρουσίαση εργασιών

IV. Τρόπος εξέτασης

α) Γραπτή εργασία (30% του συνολικού βαθμού)

β) Γραπτή τελική εξέταση (70% του συνολικού βαθμού)

V. Προτεινόμενο σύγγραμμα

Βασικό σύγγραμμα θα είναι το βιβλίο των Βέττα, Ν. και Γ. Κατσουλάκου με τίτλο «Πολιτική Ανταγωνισμού και Ρυθμιστική Πολιτική». Επιπρόθετα, θα δοθεί στους φοιτητές λίστα επιστημονικών άρθρων και σημειώσεων για κάθε μία ενότητα ξεχωριστά.

Συμπληρωματικά, οι φοιτητές μπορούν να συμβουλευθούν για θέματα πολιτικής ανταγωνισμού το βιβλίο του Massimo Motta, «Competition Policy: Theory and Practice», Cambridge: Cambridge University Press, 2004 και για θέματα ρύθμισης αγορών το βιβλίο των W. Kip Viscusi, J. Harrington Jr. and J.M. Vernon “Economics of Regulation and Antitrust” 4 th ed. MIT press, 2005.